

Handwritten signature

5795

1. ԲԵՐԻՍ.

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ
ՖԵԴԵՐԱՑԻԱՆ ԴԱՐՁՆԵԼ
ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ՅԵՐԿՐԻ
ԱՌԱՋԱՎՈՐ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԿՈՒ(4792)
F-55

ԿՈՒՍՇՐԱՏ

1934

ՅԵՐԵՎԱՆ

25 AUG 2005

3 հոկ (47.92)

F-55

Պրոլետարները ընդդեմ յերկրներե, միացե՛ր

14 NOV 2008

L. ԲԵՐԻԱ

**Ա Ն Դ Ր Կ Ո Վ Կ Ե Ս Յ Ա Ն
ՖԵՒԵՐԱՑԻԱՆ ԴԱՐՉՆԵԼ
ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ՅԵՐԿՐԻ**

**Ա Ռ Ա Ջ Ա Վ Ո Ր
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ**

ԹԱՐԳՄ. Լ. ՍԲՈՎԹԱՆ
ԹԱՐԳՄ. ԽՐԲ. ՄՈՐՈՒՍ

~~10.00~~
220

ԿՈՒՍՀՐԱՏ

1934

ԸՆԿ. ԲԵՐԻԱՅԻ ՏՈՐ
ՀամԿ(բ)Կ XVII համագումարում
ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ. Ի աշխատանքի
մտնին քնն. Ասալինի սված
հաշվետու գեկուցման առթիվ

Ընկերներ, ընկ. Ստալինն իր ղեկուցման մեջ տվեց
Պորնուրդների յերկրի վիթխարի աճման հանրագու-
մարները և ամենահանճարեղ պարզությամբ վորոշեց
մեր առաջարժման ուղիները դեպի անդասակարգ հա-
սարակութուն: Պորնուրդների յերկրի աճմանը հասել
ենք ընկ. Ասալինի գլխավորությամբ մեր Կենտրոնական
Կոմիտեյի կողմից լենինյան գիծը ճշտորեն և անշեղո-
րեն անցկացնելու հետևանքով:

Կուսակցութունը ջախջախեց ամեն յերանգի ոպոր-
տունիստներին և իր լենինյան ԿԿ-ի ու սրբելի առաջ-
նորդ ընկ. Ասալինի շուրջը ի մի յե համախմբված՝
ինչպես յերբեք:

Անդրկովկասի բոլշևիկները վողջ կուսակցության
հետ միասին XVII համագումար են յեկել խողորագույն
նվաճումներով: Անդրկովկասյան ֆեդերացիան, յերեք
հանրապետությունների — Ադրբեջանի, Հայաստանի և
Վրաստանի—ֆեդերացիան ամրապնդվիլ և տնտեսապես
և քաղաքականապես: Անդրկովկասն արագ տեմպերով
գնում և ինդուստրացման ուղիով: Վիթխարիորեն աճել
և նավթի, մարգանցի արդյունաբերությունը: Ստեղծ-
ված են արդյունաբերութան նոր ճյուղեր՝ քիմիական,
տեքստիլ, սննդի: Լայնորեն ծավալվում և լեռնահան-

քայլին արդյունաբերությունը՝ պղինձը, քարածուխը, բարիտը, գուժերինը: Ստեղծված ե եներդեռիկ հզոր բազա, կառուցված և յուրացված են արդեն խոշոր հիդրոէլեկտրակայաններ՝ Ռիոնգեսը, Չուրագեսը և այլն:

Ամրացիլ և գյուղի տնտեսաքաղաքական դրու-
թյունը: 1930—31 թթ. դեռևս այնպիսի դրություն եր, յերը Անդրկովկասի գյուղում շատ կոլտնտեսություններ քայքայվում էին: Կուլակները և ջախջախված հակա-
խորհրդային կուսակցությունների—դաշակների, մու-
սավաթիատների և վրացական մենշևիկների—մնացորդ-
ներն իրենց հակահեղափոխական աշխատանքն աշխու-
ժացնելու համար փորձում էին ոգտագործել գյուղացիա-
կան հարցում անդրկովկասյան կուսակցական կազմակեր-
պությունների թույլ տված քաղաքական կուպիտ սխալ-
ները: Միայն կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստա-
լինի միջամտությունից և Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի 1931 թ. հոկտեմբերի 31-ի վորոշումից հետո անդրկովկասյան բոլշևիկները վճռականապես ձեռնամուխ յեղան այդ ամենակուպիտ քաղաքական սլաշներն ուղղելուն:

Ներկայումս, րնկերնե՛ր, անդրկովկասյան գյուղում դրուքյունն արմատապես փոխված ե: Հսկայական աշխա-
տանք ե կատարված գյուղատնտեսության սոցիալիս-
տական ռեկոնստրուկցիայի ընադավառում, աճել և յերկրի գյուղատնտեսության մեխանիկական բազան: Վճռական հարված ե հասցրած կուլակային և հակա-
խորհրդային տարրերին: Լայնորեն զարգանում և ար-
մատանում են հատուկ և տեխնիկական կուլտուրաներ՝ բամբակ, թեյ, խաղող, ծխախոտ, ցիտրուս և այլն: Կազմակերպորեն-տնտեսապես և քաղաքականապես աճում ու ամրանում են կոլտնտեսությունները: Հարյու-
րավոր կոլտնտեսություններ զարձեղ են բոլշևիկյան,

հազարավոր ու տասնյակ-հազարավոր կոլտնտեսական-
ներ՝ ունևոր: Կոլտնտեսականները և աշխատավոր-մե-
նատնտեսներն սկսել են ավելի լավ աշխատել: Կոլ-
տնտեսություններում ամրապնդվել և աշխատանքային դիսցիպլինան:

Ընկերներ, անդրկովկասյան գյուղի ամուր դրության ցուցանիշ և հանդիսանում այն, վոր Անդրկովկասը բո-
լոր տարիներում առաջին անգամը 1933 թ. կատարեց և գերակատարեց գյուղատնտեսական մթերումներէ հիմնական ցուցանիշները:

Այս տարի հավաքած և պետությանն և հանձնած՝ բամբակ 148 հազ. ս. կամ պլանի 100,3% թեյի տերե 3.165 հազ. կգ կամ պլանի 105%: Ծխախոտի պլանը գերակատարված ե: Պետք ե նշել, վոր Սորհրդային Միության մեջ Անդրկովկասն և տալիս լավագույն ծխախոտները: Միմիայն Աբխազլան տալիս ե Սորհրդ-
դային Միության ծխախոտների ամբողջ արտահանման 52%-ը: Հավաքած ե 83 միլ. հատից ավելի մանդարին, կամ 111% լխաղող ու գինի մթերված ե 75 հազ. ս. կամ 105%, պտուղներ մթերված են 106%, կաթնա-
մթերքներ՝ 109% և այլն: Հացամթերումները ժամկե-
տից առաջ են կատարված:

Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի մեջ մտնող հանրա-
պետությունների տնտեսական ու քաղաքական ամրա-
պնդման, նրանց տնտեսական նախաձեռնության և լայն ինքնագործունեյության հիման վրա մենք ունենք ազգային-կուլտուրական շինարարության վերելք:

Տեղական բնիկ ազգություններից աճում են պլոլետարների նոր կադրեր: Նրանց միջավայ-
րից պատրաստվում են հազարավոր մասնագետներ և տնտեսության լավագույն ղեկավարներ: Ընթացիկ

տարուս լիովին կալարավի անգրագիտության վերացումը, մտցված և բնդհանուր պարտուսը: Աճուս են աղգային գրահանությունը, մամուսն ու արվեստը:

Անգրկովկասյան կաղմակերպությունն այս բոլոր հաղորություններին հասել և մեր կուսակցության կենտրոնական կոմիտեյի ամենորյա ղեկավարության հետեանքով, մեր կուսակցության առաջնորդ բնկ. Ստալինի անձնական ցուցումների և ոգնության հետեւանքով: (Ծափահարություններ):

Անգրկովկասյան կաղմակերպությունների առջև, Անգրկովկասի բոլշևիկների առջև կանգնած բոլոր խնդիրներից ամենից ավելի կարևորը պայքարն և նավթի համար: Անգրկովկասում նավթահանույթի տեսակարար կշիռը 1933 թ. ավելի յեր, քան Սորհրդային Միության մեղ հանվող ամբողղ նավթի 59%: Ընկերներ, այս տարի նա 70%-ից ավելի յեր: 1933 թ. Ագրբեղանի նավթարդյունաբերությունը Սորհուրդների յերկրին տվեց 15.325 հաղար տոնն նավթ: Անգրկովկասը կատարել և գերակատարել և նավթային պլանը, վորպես հիմնական պլան, ինչպես և կուսակցության ու կառավարության բոլոր լրացուցիչ առաջադրանքները: 1934 թ. մենք Սորհրդային Միությանը պետք և տանք 22 մլն. ս նավթ, դրանից 1 մլն. ս դադ: 1934 թ. նավթի հանույթի մեծացումը միայն հավասար և 7 մլն. ս, այսինքն հավասար և մոտավորապես նավթի այն քանակությանը, վոր Բաղվի ամբողղ արդյունաբերությունը հանել ևր 1913 թ. (1913 թ. Բաղվի նավթահանքերում հանել են 7.400 հաղար ս): Մոտ 45% մենք պետք և հանենք նոր, ղեռես քիչ յուրացրած նավթահանքերից: 1934 թ. մենք պետք և փորենք 864 հաղ. մ, վորից կեսից ավելին նույնպես նոր նավ-

թահանքերում: Ընկ. Ստալինի առաջարկությամբ Համկ(բ)ի կի վորոշում և ընդունել ապախոշորացնելու Ագնեվթը և ստեղծելու յերեք տրեստ: Ապախոշորացումը նպաստում և արտադրության տնտեսական-տեխնիկական ղեկավարության բարելավմանը: Հուսվար ամսին յերած նավթահանույթի տատանումները բացատրվում են նրանով, վոր մենք, 1933 թ. կատարելով և գերակատարելով նավթի հանույթի պլանը, հետ մնացինք փորման բնագավառում: Հենց այժմ, հուսվար ամսին փորումը մեզում կատարվում և գերակատարվում և Բացի այդ, մի շարք բարձր նավթատու հորեր, վորոնք գործի ելին զցված, վթարներ ունեցան: Պետք և նույնպես, ընկերներ, նշել,—չի կարելի դրա կողքով անցնել,—վոր Ագրբեղանի նավթարդյունաբերությանը սարքավորում հայթայթող համապատասխան կաղմակերպությունները կառավարության առաջադրանքներն ու վորոշումներն այնքան ևլ ճիշտ և իր ժամանակին չեն կատարում: Մենք անում ենք ամեն ինչ, վորպես ղի հուսվարյան թերահանույթը ծածկենք I յեռամսյակում: Դրա հետ մեկտեղ պետք և ասել, վոր մենք սիստեմատիկորեն պակաս ենք ստանում սարքավորումը, պակաս ենք ստանում խողովակներ, փորող դաղգահներ, բուռատար մեքենաներ, փայտեղեն, տրակտորներ և այլն: Սարքավորման վորակը նավթարդյունաբերության պահանջները բավարարում և վո՛չ միշտ: Հարկավոր և, վոր Ծանրաղդժողկոմատի սիստեմում մատակարարող գործարանների ղերեկատրներն ու կուսակաղմակերպությունները հատուկ կոնտրոլի տակ առնեն նավթարդյունաբերությանը սարքավորում հայթայթելը: 1934 թ. նավթի հանույթի ավելացումը պահանջում և նույնպես կտրուկ կերպով բարելավել թե ջրային և թե յերկա-

Թուղային տրանսպորտի աշխատանքը: Հարկավոր է, ընկերներ, վոր ՀՃԺԿ և Զրթողկոմատը հենց այժմ միջոցներ ձեռք առնեն, վորպեսզի նավթը ժամանակին փոխադրվի ֆարբիկաների, գործարանների և Սորհրդային Միության շրջանների համար:

Գիտակցելով մեզ վրա, անդրկովկասյան կազմակերպության վրա ընկած ամբողջ պատասխանատվությունը, Անդրկովկասի բոլշևիկներն ամեն ինչ անում են և կանեն, վորպեսզի 1934 թ. Սորհուրդների յերկրին տան 22 մլն. 8 նավթ:

Կազմավիչ.—Բրավո:

Բերաւ.—Գյուղատնտեսության բնագավառում մեր աշխատանքի կարևորագույն ճակատամասը պայքարն է բամբակի համար: Կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն 1933 թ. մեր առջև խնդիր դրեց՝ Անդրկովկասը դարձնել Սորհրդային Միության բամբակի յերկրորդ բազան: Այդ խնդիրը մենք հաջողությամբ լուծում ենք: 1933 թ. բամբակը բռնում էր 235 հազ. հեկտ., հավաքած է 148 հազ. 8 բամբակ, նույն թվում 14.200 8 յեզիպտական բամբակ: Յեզիպտական բամբակի պլանը մենք կատարել ենք 105⁰/₁₀-ով: Բամբակի ամբողջ պլանը կատարված է 100,3 տոկոսով: Բամբակի բերքատվությունը բարձրացել է 1930 թ. մեկ հեկտարից 3,7 ց-ից մինչև 6,7 ց 1933 թ.: 1930 թ. համեմատությամբ բերքատվությունը մենք մոտավորապես կրկնապատկել ենք: Ներկայումս, ընկերներ, պայքարում ենք, վոր մեր բամբակի բերքատվությունն ավելի բարձր լինի, վորակն էլ լավացվի: Մենք ձգտում ենք, վորպեսզի բերքատվության գործում հավասարվենք Միջին Ասիային: Մենք հատուկ ուշադրություն ենք դարձնում յեզիպտական բամբակի արմատացմանը և

դարգացմանը: Յեթե մենք 1930 թ. ունեյինք ընդամենը 40 հեկտ. յեզիպտական բամբակ, ապա 1933 թ. արդեն ունեյինք ավելի քան 25 հազ. հեկտ., իսկ 1934 թ. համար հաստատված է 40 հազ. հեկտարի պլան և յեզիպտական բամբակի բերքատվությունը վորոշված է հեկտարից 6,5 ց: Անդրկովկասը պետք է դառնա վոչ միայն ընդհանրապես բամբակի յերկրորդ բազան, այլև յեզիպտական բամբակի կարևորագույն բազա: Յեզիպտական բամբակի վերաբերյալ մենք դեռ կվիճենք ձեզ հետ, ընկ. Բառման: Այստեղ, ընկերներ, չի կարելի չնշել բամբակի համար Անդրկովկասի մզած պայքարի գործում մեր Միութենական Հողթողկոմատի կողմից ուշադրության վորոշ անբավարարությունը:

Անդրկովկասում զգալի հաջողություններ ունենք նաև թեյի մշակման գործում: Մեր կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն 1931 թ. անդրկովկասյան կազմակերպությունների առջև խնդիր դրեց՝ յերկրորդ հնգամյակում հիմնականում բավարարել ամբողջ Սորհրդային Միության թեյի պահանջը: Յերկու տարում— 1932 և 1933—մենք տնկեցինք մոտավորապես 13.900 հեկտ.: Թող ընկերները չկարծեն, թե 13.900 հեկտ, փոքր թիվ է: Թեյի մեկ հազար հեկտարն իր աշխատատարությամբ հավասար է հացահատիկային մշակությունի մոտավորապես 50—60 հազար հեկտարի: Հսկայական աշխատանք տանելով գոյություն ունեցող տնկարանները վերականգնելու և նորոգելու գործում, մենք արդեն ունենք թեյի 33.325 հեկտ. տնկարան: 1933 թ. մենք հավաքեցինք 3 միլիոն կիլոգրամից ավելի թեյի կանաչ տերև և Սորհուրդների յերկրին տվինք մոտավորապես 1,5 միլիոն կիլոգրամ չոր լավ թեյ: Մենք արդեն սովորել ենք թեյի այնպիսի տեսակներ

պատրաստել, լորոնք վորակով հետ չեն մնում Յեյլո-
նի լավագույն թեյերից: Մենք համապատասխան
կազմակերպություններից կարծիքներ ունենք մեր
թեյի վորակի մասին: Վրաստանի 17 շրջան դրավում
են թեյի կուլտուրայի մշակումով, գյուղացիական
60 հազ. տնտեսություն թեյով են զբաղվում: Գլխա-
վորապես կոլտնտեսական դաշտերում մշակվող թեյը
դարձել է կոլտնտեսականների մասսայի բարեկեցությու-
նը բարձրացնելու հիմնական աղբյուր: Արդեն անցյալ
1933 թ. Համկ(բ)ԿԿ արձանագրեց, «վոր թեյի արտա-
դրման գործում զրված է արտասահմանից Սորհրդային
Միության անկախության սկիզբը»: Թեյի մշակույթի
հետագա զարգացման մեջ մենք բերքատվության
բարձրացումն ենք խթանում: Ընկերներ, այժմ արդեն
առանձին կոլտնտեսություններում մենք ստանում
ենք հեկտարից մոտավորապես 1.200—2.300 կգ բերք:
Ընկերներ, այդ մեծ նվաճում է, բայց տակավին մենք
բերքատվությամբ հետ ենք մնում Յեյլոնի և ու-
րիշ շրջաններից, մանավանդ Ճապոնիայից: Ճապոնիան
ինքը 2—3 անգամ ավելի մեծ բերք է հավաքում, քան
Յեյլոնը, Յավան և ուրիշները:

Ընկերներ, այստեղ պետք է նշել, վոր Հոդոդկո-
մատը և թե Հոդոդկոմատին կից կազմակերպած Մերձ-
արևադարձայինների կոմիտեն միջանց հետ վիճում
են, թե ով պետք է ավելի զբաղվի մերձարևադարձ-
այինների շրջաններով: Առայժմ բավարար չափով պրակ-
տիկ աշխատանք վոչ Հոդոդկոմատից, վոչ էլ Մերձ-
արևադարձայինների կոմիտիից մենք չենք զգում: Ըն-
կերներ, չենք զգում նաև մի ուրիշ բան: Համկ(բ)ԿԿ
վորոշել է արդեն 1934 թ. լրիվ հարյուր տոկոսով
պարարտանյութերով բավարարել թեյի շրջանները,
ավելի լավ կազմակերպել խորհրտնտեսային շինարա-

րությունը և կանխանշել է մի շարք այլ խոշոր ձեռ-
նարկումներ, վորոնք ապահովում են տարածության
հետագա ընդլայնման և աշխատանքի վորակի ու բեր-
քատվության բարելավման հնարավորությունը: Այդ
վորոշումներն, ընկերներ, տակավին իրացված չեն,
Մերձարևադարձայինների կոմիտեյի և Միութենական
Հոդոդկոմատի միջև յեղած անհորմալ փոխհարաբերու-
թյունների շնորհիվ: Վրաստանի խոնավ մերձարևադար-
ձայինների շրջանները (Աջարստան, Գուրիա, Աբխազիա,
Մինգրելիա), Կոլխիդայի տափաստանի չորացման
այժմ ծավալված աշխատանքները վերջացնելուց հե-
տո—իսկ այդ տափաստանը փոքր չե՞ մոտավորապես
214 հազ. հեկտ. է—կդառնան մի հսկայական միապա-
ղաղ մասսիվ, վորտեղ կդարձանան մերձարևադարձ-
ային այգիներ: Ընկ. Ստալինը մեզ նշել է Անդրկովկա-
սում մերձարևադարձային կուլտուրաներն ամեն մի-
ջոցով զարգացնելու անհրաժեշտությունը: Մենք ար-
դեն, ընկերներ, ունենք մոտ մեկ ու կես միլիոն մերձ-
արևադարձային ծառեր՝ մանդարիններ, լիմոններ և
նարինջներ: (Մտփահառուրյուններ): Միմիայն յերկու
տարում, 1932 և 1933, խորհրտնտեսություններում և
կոլտնտեսային դաշտերում մենք տնկել ենք մոտ 400
հազար ծառ: Ցիտրուսային կուլտուրաներն այժմ
մշակվում են Անդրկովկասում Սև ծովի ափերին: Բայց
կան շրջաններ, վորտեղ ավելի վատ չեն պատվաստվի
այդ ցիտրուսային կուլտուրաները: Դա Կասպիականի
ափի շրջանն է, Լենքորանի և Աստարայի շրջանե-
րում, Պարսկաստանի սահմանում: Այդ ևս նշված է
ընկ. Ստալինի կողմից: Ինչպես և թեյը, ցիտրուսային
կուլտուրաները դառնում են մի հորը աղբյուր կոլտըն-
տեսային մասսաների բարեկեցության բարձրացման

գործում: Ընթացիկ տարում արդեն կոլտնտեսական-
ները 200—300 ծառից, իրենց արտադրանքը պետու-
թյանը հանձնելով, ստանում եյին 20—30 հազ. և ա-
վելի ուրբի: Կան այնպիսի կոլտնտեսություններ,
վորոնք արտադրանքը պետությանը հանձնելուց հետո
400—500 հազարական ուրբի յեկամուտ են ստացել:

Բառաման.—Մի տնտեսությունը:

Բերիա.—Կոլտնտեսությունը, այլ վոչ թե տնտեսու-
թյունը: 1933 թ. վրաստանում մանդարինների բերքը
հասավ ուկրադային մի թվի՝ մոտավորապես 100 միլիոն
հատի Ընկ. Ստալինը մեր առջև խնդիր դրեց՝ 1937 թ.
Խորհուրդների յերկրին տալ վոչ պակաս քան կես մի-
լիարդ հատ ցիտրուսային պտուղ: Մանդարինները,
լիմոնները, նարինջները, վոր անցյալում պերճանքի
առարկա եյին, վոր մատչելի եյին բուրժուազիային,
այժմ պետք է դառնան Խորհրդային Միության աշխա-
տավորների լայն սպառման առարկա: Մեր առջև պատ-
վաժոր խնդիր կա՝ ցիտրուսային պտուղներ հրամցնել
Խորհրդային յերկրի բանվորների սեղանին: Մենք,
ընկերներ, բոլոր պայմաններն ունենք, վորպեսզի կա-
տարենք ընկ. Ստալինի առաջադրանքը, և մենք հայ-
տարարում ենք, վոր 1937 թ. կես միլիարդ ցիտրուսա-
յին պտուղ կտանք: (Ծափահարություններ: Ձայներ. «Ա՛յ
դա ճիշտ է»):

Այդ հաջողությունների կողքին մենք ունենք շատ
թերություններ, բացեր, և շատ մեծ: Ընկ. Ստալինի
զեկուցման մեջ արված ցուցումները մեր աշխատանքի
թերությունների մասին՝ ամբողջությամբ վերաբերում
են նաև Անդրկովկասին: Ընկ. Ստալինի ղեկուցումը մեզ
համար հանդիսանում է աշխատանքի մարտական ծրա-

գիր: Ընկ. Ստալինը բացառիկ պարզորոշությամբ ու
հստակությամբ, հանճարեղ խորթափանցությամբ նշեց
մեր առաջադրման հետագա ուղին: Ընկ. Ստալինի ղե-
կուցումը կուսակցությանը, բանվորներին և կոլտնտե-
սականներին վողևորում է պայքարելու սոցիալիստա-
կան շինարարության հետագա հաղթանակների համար:
Անդրկովկասյան կուսակցական կազմակերպությունը,
Անդրկովկասի կուսակցական կադրերը կազմվել ու անել
են ընկ. ՍՍԱԼԻՆԻ անմիջական ղեկավարությամբ: Անդր-
կովկասի հեղափոխական շարժման ամբողջ պատմությու-
նը, անդրկովկասյան կուսակցական կազմակերպության
բոլոր հաջողություններն ու հաղթանակները սոցիալիստա-
կան շինարարության գործում՝ անխզելիորեն կապված են
ընկ. ՍՍԱԼԻՆԻ անվան հետ: (Յերկարակ ծափահարու-
թյուններ):

Անդրկովկասի բոլշևիկները կմարտնչեն, վորպեսզի
Անդրկովկասյան ֆեդերացիան դարձնեն Խորհուրդների
յերկրի առաջավոր հանրապետություն:

Կեցցե՛ մեր կուսակցության լենինյան շտաբ Համ.
Կ(բ)Կ ԿԿ:

Կեցցե՛ մեծ Ստալինը: (Ծափահարություններ):

« Ազգային գրադարան

NL0183550

239/1934/2

495

Л. БЕРНЯ

**Превратить Закавказскую федерацию
в передовую республику страны Советов**

(Перевод с бюллетеня 17-го съезда ВКП(б) № 6)